

Stockholms universitet
Juridiska fakulteten
Peter Melz

Skattelagstiftningsprojektets Symposium – Principer som normer i skatterätten 22 – 23 oktober 2012

Neutralitetsprincipen

1 Högre norm?

Finns det några andra skäl än lämplighetsskäl som talar för att neutralitet(-sprincipen) bör iaktas i lagstiftningsarbetet.

1.1 Konstitutionellt?

- Förekomst av statens lagstiftningsmakt kan i sig anses vara ett fränsteg från neutralitet,
- om man därmed avser det oreglerade livet (laissez faire marknadsekonomi).

- Styrande lagstiftning är ett frekvent inslag i all statsmakt.

Så svaret är att det inte finns en konstitutionell neutralitetsprincip.

Däremot kan i begränsad utsträckning likformighetsaspekter anses ha en konstitutionell grund och det kan även innebära en viss neutralitetsstyrning.

1.2 EU-direktivet om mervärdesskatten

Neutralitet åberopas betydligt oftare vid mervärdesbeskattningen än vid inkomstbeskattningen.

I ett svenskt perspektiv är mervärdesskattedirektivet en högre norm.

Direktivet anger neutralitet bara på två ställen och i särskilda sammanhang. Flera regler ger dock klart uttryck för att neutralitet ska eftersträvas, genom skrivningar såsom:

...skulle kunna befaras vålla en betydande snedvridning av konkurrensen mellan medlemsstater.

...kan det leda till betydande snedvridning av konkurrensen när uthyraren och köparen är etablerade i olika medlemsstater

... För att snedvridningar av konkurrensen skall undvikas förutsätter avskaffandet av skattekontrollerna vid gränserna inte endast en enhetlig beräkningsgrund för mervärdesskatten

EU-domstolen anger uttryckligen att reglerna ska vara neutrala:

...skulle denne inte befrias från hela den skatt som hänför sig till den vara som han använder i sin ekonomiska verksamhet, vilket är oförenligt med de krav som följer av neutralitetsprincipen.

1.3 Inom ett lagsystem

I skattereformen 1991 markerades tydligt att skattemässig neutralitet eftersträvas vid valet mellan olika handlingsalternativ.

- Denna programförklaring har varit styrande för efterföljande lagstiftningsarbete.

* Genom ett *fortsatt reformarbete* i denna riktning (enskild näringsverksamhet).

* Genom att neutralitet återopas som *argument* för utformningen av bestämmelser.

2 Skäl för att beakta neutralitet

- Ekonomisk effektivitet. Minsta möjliga påverkan på marknaden.

- Undvika konkurrensstörning.

- Likformighetsargument.

2.1 Formell och reell neutralitet

Skilda elasticiteter –

En enhetlig mervärdesskattesats. Olika påverkan på olika varugrupper.

Övervältring (incidens) –

Mervärdesskatten – olika möjligheter till övervältring p.g.a. olika elasticiteter.

Anpassningar -

Samma lönsamhet efter skatt.

Kapitaliseringar –

Skatteändringar kapitaliserar sig i priser. Effekten primärt för nuvarande ägare.

Nationell neutralitet –

internationell brist på neutralitet

3 Neutralitetsprojekt i lagstiftningsarbetet

- Företagsformer

Enskild firma – aktiebolag

Expansionsmedel – AB ej delägarbeskattning

Räntefördelning - 3:12

Förvärvsinkomst – kapitalinkomst

67% - 30%

- Anställning – näringsverksamhet

3:12

- Olika kapitalinvesteringsalternativ

Kapitalförsäkring – Investeringsfonder

- Avskrivning – leasing

- Aktiebolags finansiering med eget kapital – lånat kapital

4 Medvetna avsteg från neutralitet

Icke-fiskala skatter

Icke fiskala skatter ska påverka och således inte vara neutrala. Neutralitets- och likformighetssynpunkter kan ändå vara relevanta inom ramen för den åsyftade effekten. Exempelvis kan en energiskatt ha till syfte att påverka förbrukningen och/eller formen för energianvändning. I det avseendet är den inte neutral, men däremot bör företag i samma situation behandlas på samma sätt, dvs. likformighet och neutralitet bör föreligga i den dimensionen.

Miljö, hälsa

Marknadsimperfektioner

Rut och rot

Externa effekter

Forskningsavdrag